

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXII. Quem admodum arteriæ pars à corde ascendens multiphariam
discindatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

que ab intestinis ad maiorem venam aortamque permeant. Quibus locis maiorem venam appellari eam, quam Cauam dicimus; certum est ex 3. historiae lib. cap. praesertim 4. Itaque Porta velut Cauae propago quaedam est, in icore ad intestina per mesenterium summo natura: consilio emissa; vt alimentum inde ad iecur adduceret; magnamque illam venam, qua per corpus vniuersum distribueretur: atque ad vesicam bilis & lienem, vt minus bonam materiam à meliori secernerent. Porta enim haec etsi in caua iecoris sede per ampla cernatur, in illius tamen visceris substantia in plurimas scinditur exiguas venulas, quae tum sanguinem per totum viscus distribuunt; tum verò earum non paucae cum Cauae propaginibus ita connectuntur, vt continuae profusus sint, Portaque velut Cauae propago cordi communicet. Ad inferiora vero iecoris dum tendunt, coeunt sensim donec omnes ex viscere erumpentes magnum illum efficiant truncum.

Is postea duos illico ex anteriori parte ad bilis vesicae ceruicem ramulos mittit, qui per eam totam disperguntur. Aliumque aliquantò post paulò maiorem ad dextralateris inferiorem ventriculi sedem. Prior cysticus, posterior gastricus maior appellatur. Tum in duos omnium longè maximos truncos diuiditur. Quorum dexter, qui mesenteriacus vocatur maiorque est, postque ad dextrum latus duos non exiguos detorsit ramos; vnum in ipsa in duos truncos distributione, qui ad ventriculum descendit, & dextram superiorem omenti membranam; Gastropiploicum Siluius nominauit; alterum non multo post, intestinale dictum, ad duodenum intestinum ieiunij principium, in tres primùm, deinde in innumerabiles dissectos ramos in mesenterium & intestina reliqua distribuitur.

De qua tota distributione hoc vniuersè dixisse sit satis, plures & maiores venas in gracilia, quam in crassiora intestina distribui. Quò enim propinquiora iecori & ventriculo sunt intestina, eò pluribus illa venis abundare aequum est.

Tandem verò per coli extrema & recti intestini longitudinem ad anum vsque Hamorrhoidalis excurrit ramus; cuius hic est vsus, vt dum ob lienis obstructionem melancholicus humor expurgari non potest, rami huius beneficio purgetur.

Sinister autem splenicus dictus statim ferè rami promit sursum ad ventriculi gibbum, quam dextram dorsi partem spectat. Et deorsum alterum ad dextram inferiorem omenti membranæ sedem, columque intestinum. Ille gastricus est minor hic epiploicus dexter. Tum exiguos quoddam ad glandem, qua sustinetur. Post hos duo nobiles occurrunt, gastricus coronarius, & epiploicus posterior. Alter ex altiori regione ad ventriculum, qui penè totum irrigat & superius praesertim orificium pulehrè velut coronam cingit, & inde ad inferius quoque descendit. Alter in inferioris regione, qui in ipso propemodum principio in duos scinditur, & hi rursus in alios plures, qui in homine praesertim ad colum intestinum & inferiorem omenti membranam deiciuntur. Reliquum sinistri illius rami mox in duas dissectus partes, & illae in alias, in liene consumitur, in finitis tenuibus venulis in illum totum dispersis. Sed ab is interdum, tum ex superiori, tum ex inferiori parte antequam lienem ingrediantur, ramuli quidam ad superio-

rem omenti membranam & ventriculum digeri conspiciuntur.

Verùm huic venarum dissectioni praestat finem imponere. Siquidem praecipuis quibusque illarum, diductionibus factis duo affecti sumus. Alterum, eas omnes à corde velut omnium principio atque origine deduci & ad illud ipsum reduci. Alterum, quomodo illarum beneficio & ope sanguis per vniuersas corporis partes distribuitur, pluribusque deductis riuulis ab eodem omnes fonte irrigentur. Quare cum omnia Galeni argumenta ita diluta sint, vt verissima sicut Aristotelis illa de admirabili cordis principatu deque sanguinis ac venarum origine sententia: hic demùm sit hac de re disputandi finis, haecque postrema disputationis clausula. Duas esse primas in nostris corporibus venas, vnde ceterae deducantur; eaque ex dextro cordis sinu prodire. Vnam, quam arterialem vocamus, ad pulmones extendam. Alteram Cauam, per totum reliquum corpus dispensatam. Cui famulatur Porta, velut illius propago ad hauriendum alimentum ad intestina partelque circumiectas transmissa. Ad quam ea quoque pertinet, quae ad foetum in vtero sustentandum extenditur ad umbilicum, vt alimentum à matre haustum ad iecur comporet.

Duae primae venae.

DE MADMODYM ARTERIAE pars à corde ascendens multifariam descendatur.

CAPVT XXII.

Tsi ad susceptam disputationem minus necesse sit arteriarum quoque distributionem proponere; cum eas omnes iam videam & philosophos & medicos vniuersos consentire ex corde deduci. Opportunum tamen id fuerit. Tum vt spiritus non minus, quam sanguinis, necessaria per totum corpus ductio ac deriuatio intelligatur. Tum vero vt id confirmetur, quod de venarum principio definitum est: eudem inquam venarum & arteriarum originem esse; cum eadem penè ambaram diuisio ac distributio conspiciatur. Quamq; minor aliquantò est arteriarum quam venarum, numerus. Quòd crassus sanguis non nisi per venas ad corporis partes penetrare possit; tenuior, autem spiritus à maioribus ac remotioribus arterijs fundatur longius & ad remotiora sese infuset: aut certè calorem siccum longè lateq; transmittat.

Pauciores arteriae quam venae.

Ergò ex sinistro cordis sinu duae primùm promuntur arteriae. Vna venalis; quae simplici venatica constans ad pulmones dirigitur. Aut magna illa Aorta ab Aristotele nominata; quae per totum reliquum corpus extenditur. Haec duae arteriae duabus venis, arteriali & Cauae, quas velut ceterarum parentes ex dextro sinu primas prodire dixi, in sinistro proportione respondent. Prior in plurimas dissecta partes totos pulmones permeat atque in illis statim absumitur. Posterior in ipso ortu cordisque orificio duos amittit surculos; vnum ad dextram, alterum ad sinistram basis cordis sedem. quae velut coronam ei facientes coronalem venam comitantur, & ad mucronem vsque

Duae primae venae.

Coronalis.

H iij

Porta Cauae propago.

Cysticus & Gastricus maior.

Mesenteriacus.

Gastropiploicus Intestinalis.

Hamorrhoidalis.

Splenicus.

Gastricus minor. Epiploicus dexter.

Gastricus coronarius.

Epiploicus posterior.

extendunt ramulos. Deinde sub arteriali vena sursum progrediens & cordis in volucrum superans, in duos inaequales truncos diuiditur. Maior ad quintam dorli vertebram deorsum flectitur; minor ad superiora conscendit. Hic statim ad sinistrum latus insignem ramum alegant; qui oblique ad primam directus costam quatuor fere simul edit loboles; deorsum duas, totidem sursum. Vnam ex inferiori parte ad tria superiorum costarum interualla, spinæ medullam & adiunctos musculos. Alteram ex anteriori ad os pectoris, intersepiem membranam, & inferiores vsque ad umbilicum partes. Tertiam ampliorem ex superiori ad septimam cervicis vertebram, que vertebrarum subiens foramina tum medullæ tum proximis musculis ramos mittit, & ad duram tandem cerebri menyngem penetrat. Quartam non contemnendam paulo post ex altiori sede ad posteriores cervicis musculos vsque ad occipitium. Mox quatuor hisce propaginibus editis, ad axillam declinat axillari vena in totum brachiū extenditur: pluribus passim emissis, surculis ad scapulā, ad axilla glandes, ad thoracis & brachij musculos. Atque post cubiti flexum in duplicem scissā ramū, partim radiū partim vlnam sequitur. Prior antebrachiale, vt minus carne occultatur, ita pulsum nobis manifestat: & inde in manum totam & digitos vterque distribuitur. Sic totus primus ascendens arteriæ ramus dispensatur.

Alter, qui amplior est & maior, super arteriam asperam sursum serpens ad iuguli glandem in duos inaequales ramos dilatatur. Minor ad sinistram declinans cum interiori vena iugulari caput petit: sinistraque foporalis grece *εσφορική* nuncupatur. Maior ad dexteram deflexus, paulo post attingens thoracis costam bipartitō diuiditur; vt dextera pars sinistrae prorsus respondeat. Alter enim illius ramus ad axillam & brachium deriuatur: alter periugulum terpit ad caput & foporalis dextera seu *εσφορική* dicitur. Axillaris ramus dum in brachium excurrit totidem planē propaginibus augetur, in quot illius pars in sinistro latere dissectus est. At iugularis hæc dextera, tum magnitudine & situ, tum distributionis modo respondet illi, quæ est sinistra. Vtræque enim iuxta arteriam asperam vtrinque cum interiori vena iugulari ascendens integra ad fauces peruenit: vbi in duos ramos dirimitur. Quorum maior est interior, minor exterior. Qui interior est, post furculū ad laryngē & linguā missum, ad caluariā: recta rēdit nec tamē eam nisi bifariā sectus subit. Minor scissionis pars cum coniuge vena oblique in posteriorem caluariæ regionem fertur: ramuloque ad cervicis musculos deiecto caluariam per sextiparis neruorum foramen ad menyngem duram ingreditur. Quæ verò potior est, recta prosperat, & absque vilius venæ coniugio cuncti os per proprium foramen penetrat; statimque ad narium cavitatem per foramē peculiare propaginem vnam dirigit, quæ ad nasi quoque extremum extenditur. Alteram in dura menyngē consumit. Mox caluariæ subiens cavitatem in duas partes diuiditur: quæ non multo post rursus copulantur (interdum etiam tota hucusque arteria indiuisa progreditur) & per secundi neruos paris foramen ad oculum & anteriorem temporalem musculum transmissio ramo, in tenuem menyngem & cerebri sinum sese prolepit, plexumque facit choro-

dem. Denique exterior & minor primæ illius ad fauces factæ diuisionis ramus ad genas & buccas, ad tempus & posteriorem auris sedem distribuitur tandem absoluitur.

EIVSDEM DESCENDENTIS,
diuisio multiplex.

CAPVT XXIII.

A Rterix pars ea, quæ sursum dirigitur, ita fere distribuitur. Quæ verò deorsum flectitur, maior sanè est, quòd ad plures partes deriuanda esset, inferioraque membra maiori fortasse calore indigerent. Tum quòd a corde magis distarent. Tum quòd calor sua natura sursum mouetur; & per euaporationes eas & resolutiones, quæ per omnes horas fiunt, superioribus partibus calor semper adderetur. Accessit operationum dispar conditio. Nam cibi coctio & mutatio multiplex, feminisque præparatio & omnino nutritio ac procreatio, quæ ambæ maximum calorem postulant, in inferiori illa regione perficiendæ erant. In superiori sede positum est sensuum domicilium: quorum operatio vt maiori calore perturbatur, sic temperato magis quam optimè viget.

Magnus igitur illæ arteriæ truncus ad spinam accedens, & ad sinistram tamen partem non nihil declinans, vt stomacho & venæ Caux detroctum, per medium thoracem descendit vsque ad os sacrum. Hæc primū parte, quæ vertebris illis incumbit, ramulos statim ad quatuor inferiora thoracis interualla vtrinque alegant. Vndè per neruorum foramina ad spinalem item medullam, & ad vertebrarum thoracis que musculos serpunt ramuli. Tum ad septum transversum properans vnum in eo reliquit lobolem, quæ multis mox modis distribuitur, & cordis tandem in volucrum attingit. Mox insignem ex anteriori sede promit ramum cæliacum dictum; qui in dextrum, & sinistrum distillus, ventriculo, iecori, & illius vesicæ, lienī, omento, intestino duodeno & colo plurimos admirabili planè modo subministrat furculo. Paulò post ex anteriori item loco aliam educit in mesenterij regionem superiorem: & inde diuisa ad ieiunum illum, & colū descendit: propterea mesentericus superior appellatur. Tum nobiles illæ duæ renales succedunt, quæ vtrinque producuntur ad renes & in ijs abluuntur; tenuitatibus tantum quibusdam in earum tunicas desinentibus. Post hæc duæ seminales ad vtrumque testem deriuantur. Eodem hæc interdum modo, quo venæ comites, prodeunt: sinistra ab ea, quæ ad renem tendit: dextera à magno trunco quarum alteri à maiori trunco, alteri ab ea, quæ ad renem, aliquid nonnunquā accedit. Plerumque autem ex arteria magna ducuntur ambæ. Ambæque simul cum venis procurrunt ad testes; & ex peritonæi tunica emergentes illis inferuntur. Seminarijs hisce arterijs paulò post ex anteriori parte succedit alia mesenterica inferior ad inferius mesenterium, colūque & rectum intestinum. Atque ex posteriori lumbatis ad singulas lumborum vertebra; indè ad medullam & adnatos musculos progrediens. Tandem

Plexus choro-

Cur inferior
arteriæ man-

Cæliaca.

Mesenterica
superior.

Renales.

Seminalia.

Mesenterica
inferior.

Lumbaris.

Soporalis sinistra.

Axillaris.

Soporalis dextera.